

Kirjasto keskellä lähiötä

Kortepohjan lähikirjaston historiikki
1972–2012

Riitta Piesala

Jyväskylän kaupunginkirjasto – Keski-Suomen maakuntakirjasto
4/2012/150

Kirjasto keskellä lähiötä

Kortepohjan lähikirjaston historiikki

Sisällysluettelo

Kortepohjan lähiö rakentuu	2
Kirjaston suunnitteluvaihe 1970-1972	2
Avajaiset huhtikuussa 1972	4
Toiminnalliset vuosikymmenet	7
Säästöjä ja muutoksia	9
Alueellista yhteistyötä	10
Tilat muutoksessa	11
Pahvikortista kosketusnäyttöön	13
Henkilökunta	14
Lähikirjastotyöstä	15
Lähikirjaston nykypäivää	16
Raili Palander	
Tilastot	18
LÄHTEET	19

Kortepohjan lähiö rakentuu

Kortepohjan kaupunginosa rakennettiin Schildtin kartanon maille. Jyväskylän kaupungin ja Schildtien väliset maakaupat vuonna 1963 ja Bengt Lundstenin voittama asemakaavakilpailu mahdollistivat uudenlaisen ja modernin asuinalueen rakentamisen Kortepohjan pelloille ja metsiin. Kii-vain rakennusvaihe sijoittui vuosiin 1967–1975. Samaan aikaan rakennettiin myös ylioppilaskylää. Nykyinen Kortepohja käsittää Kortepohjan, Laajavuoren, Kortemäen, Haukkalan, Kortesuon ja Korteniityn alueet, ja myös Savelan kaupunginosa kuuluu läheisesti Kortepohjan alueeseen. Muutamassa vuosikymmenessä Kortepohjasta on kasvanut elävä tuhansien asukkaiden kotilähiö, jossa asuu paljon lapsiperheitä, varttunutta väkeä ja opiskelijoita.

Kirjaston suunnitteluvaihe 1970–1972

Rakennustyöt olivat käynnissä eri puolilla Kortepohjaa. Kerrostaloja nousi toinen toisensa perään ja palvelujen tarve oli kova. Koulu avattiin syksyllä 1970. Kirjasto-lastentalo, kuten sitä tuolloin nimitettiin, päätettiin sijoittaa Laajavuorentien ja Isännäntien väliin jäävälle tontille. Kirjaston kanssa samaan rakennuskompleksiin kuuluivat päiväkotit ja neuvola. Rakentaminen alkoi 5.10.1970, ja harjannostajaisia vietettiin toukokuussa 1971. Ensimmäisenä ovensa avasi neuvola tammikuussa 1972, päiväkodin ja kirjaston avajaisia vietettiin saman vuoden huhtikuussa.

Kirjaston suunnitteli kaupunginarkkitehti Erkki Kantonen kirjastolautakunnan esittämän rakennusohjelman perusteella. Sisustussuunnitelman teki sisustusarkkitehti Hannu Asunta. Heidän lisäksi suunnittelussa oli mukana seitsemän kirjastonhoitajaa, muun muassa kirjastonjohtaja Kaija Salmi ja apulaiskirjastonjohtaja Ritva Ahvenainen. Lähtökohtana suunnittelussa oli niin sanottu perhekirjasto, jossa samaan tilaan mahdutettiin eri asiakasryhmien tilat ja erilaiset palvelumuodot. Tärkeäksi koettiin myös luoda asiakasystävällinen kirjasto, joka huomioi lasten ja erityisryhmien tarpeet.

Keskisuomalainen kuvasi 12.4.1972 ilmestyneessä lehdessä kirjaston tiloja seuraavasti: ”Kirjaston pinta-ala on 530 m². Suuressa kirjastosalissa ovat erillään aikuisten lainausosasto ja käsikirjasto-lukusali, lasten lainausosasto ja lukusali, pikkulasten kuvakirjaosasto, aikakaus- ja sanomalehdet. Saliin liittyy paljeovin eristettävä opetusluokka, jota voidaan käyttää myös kerhuhuoneena, näyttelytilana tai satutuntien pitopaikkana. Erillisinä huoneina kirjastossa ovat vain työhuone ja varasto.”

Kirjaston päävärit olivat tuolloin oranssin eri sävyt, tummansininen ja valkoinen. Kalusteet toimitti pääosin Lassi Oy. Valoisuutta ja avaruutta kirjastotilaan toivat 19 kattoikkunaa. Kuten arvata saattaa, kattoikkunoilla on ollut myös nurja puolensa: kesällä aurinko pääsee paahtamaan sisään, ja rankkasateilla vesivuodot eivät ole olleet lainkaan harvinaisia.

Näkymä kirjastosalin avajaispäivänä.

Kirjastoon oli päätetty jo rakennusvaiheessa hankkia taideteos isoa kirjastosalia elävöittämään. Jyväskylän kaupungin järjestämän kutsukilpailun voitti Erkki Santasen teos Kaupunkilähiö. Päivimärjut Raippalinna mainitsee teoksessa Sinistä, vihreää, keltaista: taiteilijamuotokuva Erkki Santasesta, että ”sommittelullisesti teos jakautuu kolmeen vyöhykkeeseen, jotka muodostavat kuin ikkunoita, joista katsoo Santasen näkemys kaupunkilähiöstä.”

Avajaiset huhtikuussa 1972

Kirjaston rakennusaikataulu oli jonkin verran myöhässä, mutta avajaispäivä oli päätetty jo hyvissä ajoin. Tämä toi oman jännityksensä avaamista edeltäviin viikkoihin. Avajaispäivää edeltävänä iltana kirjastojohtaja Sinikka Heinonen ja kirjastonhoitaja Tuija Oksanen (nyk. Änkilä Fridh) saattoivat kuitenkin huokaista helpotuksesta, kun kaikki 7000 etukäteen valittua kirjaa oli saatu hyllytettyä. Uutena huolenaiheena oli kuitenkin, miten kirjat saadaan riittämään innokkaille kor-tepohjalaisille lainaajille, hyllyt nimittäin näyttivät todella tyhjiltä.

Kirjastonjohtaja Sinikka Heinonen, kuvataiteilija Erkki Santanen ja kirjastonhoitaja Tuija Oksanen yhteiskuvassa avajaispäivänä.

Aikuisten tietokirjahyllyissä oli vielä runsaasti tilaa uusille kirjoille.

Kirjastossa oli varattu tilaa 20 000 kirjalle, mutta luonnollisesti kokoelma ei voinut vielä alkuvaiheessa olla niin suuri.

Kirjasto avattiin 11.4.1972 klo 13.00. Avajaispäivästä on jäänyt paljon muistitietoa talteen, niin mieleenpainuva se oli. Samoin lehtileikkeitä on tallessa runsaasti, huomioitiinhan kirjaston avaaminen lähes kaikissa Suomen merkittävimmissä sanomalehdissä.

Kirjastokortteja kirjoitettiin ensimmäisen päivän aikana noin 400, joista taiteilija Erkki Santanen sai ensimmäisen. Sinikka Heinonen muistelee: ”Olimme varustautuneet kahden kirjoituskoneen avulla kirjaamaan uudet lainaajat, mutta eihän meidän panoksemme riittänyt alkuunkaan. Pääkirjastosta rahdattiin heti ensimmäisen tunnin aikana sekä koneita että henkilökuntaa paikalle.”

Hetki ennen avaamista.

Kortepohjan koulun oppilaille oli tiedotettu kirjaston avaamisesta. Tuija Oksanen muistelee seuraavaa: ”Koulun rehtori päätti, että koulu lopetetaan ao. päivänä klo 13.00 eli samalla kellonlyömällä, kun kirjaston ovet avattiin. Koulun ja kirjaston välillä sijaitsi silloin kaupungin palstaviljelymaa, satoi hienokseltaan räntää ja iso osa oppilaista säntäsi perunapellon poikki asuinalueensa ikiomaan kirjastoon. Siniharmaa kokolattiamatto näytti kamalalta ensimmäisen aukiolotunnin jälkeen. Piti ruveta etsimään pahveja maton suojaksi.”

Lainausluvut olivat huimat. Lasten kirjalainoihin jouduttiin laittamaan kappalerajoituksia, ja tämän vuoksi osa lapsista toi samana päivänä lainaamiaan kirjoja takaisin ja otti uusia tilalle. Henkilökuntaa oli alkuvaiheessa tosiaankin vain kaksi työntekijää, ja Sinikka ja Tuija muistelevatkin, että alkuvuokkojen aikana aamuvuorolaisen lähtiessä kotiin tuntui kohtuuttomalta jättää iltavuorolainen yksin. Usein saatettiinkin todeta: ”Jos et pärjää, niin soita!”

Kaiken kaikkiaan tilat saivat niin asiakkailta kuin lehdistöltäkin myönteistä ja kiittävää palautetta.

Toiminnalliset vuosikymmenet

Uudessa kirjastossa pidettiin viikoittain satutunteja ja nukketeatterikerhoa, järjestettiin säännöllisesti lasten tapahtumia, taidenäyttelyitä sekä kirjallisia iltoja. Kirjastossa kokoontui myös Jyvälän kansalaisopiston kirjapiiri, jonka vetäjäksi Sinikka Heinonen oli lupautunut. Alkuvuosina kirjastossa kokoontuivat myös ulkopuolisten järjestäminä naisten keskustelupiiri sekä historia- ja sukututkimuspiiri. Kun tähän lisätään vielä normaali asiakaspalvelu- ja kokoelmatyö sekä Tuija Oksasen oman työnsä ohella hoitama kotipalvelutoiminta, voi todeta, että ihan kaikkeen ei pelkkä normaali työaika riittänyt. Useammin kuin kerran käsinukkeja tehtiin ja tarinoita kehiteltiin iltaisin kotona.

Nukketeatteri-innostus iski Sinikkaan ja Tuijaan toden teolla, ja he perustivatkin nukketeatteri Sohvin, joka kiersi ympäri maakuntaa esiintymässä. Suurin koitos oli Hyppelihiiri Myökki-Pyökki-metsässä -kiertue keväällä 1979. Esityksiä oli kaikkiaan 27 ja katsojia 2600. Sinikka ja Tuija olivat saaneet Jarmo Järvisen vahvistukseksi ryhmäänsä, ja nuket tähän esitykseen teki nukketaiteilija Eeva-Liisa Kinnunen-Holma.

Nukketeatteri Sohvi keikalla.

Uudessa kirjastossa kävi paljon vierailijaryhmiä niin Suomesta kuin ulkomailtakin. Vieraskirjassa onkin pitkiä kiitosviestejä muun muassa DDR:stä, Jugoslaviasta, Tanskasta ja Tšekkoslovakiasta. Taiwanilaisen noin 50-henkisen lapsikuoron yllätysvierailu heinäkuussa 1983 on myös taltioitunut vieraskirjaan.

Musiikin kuuntelu oli todella suosittua, olihan se uutta ja vähän jännittävääkin. Kuunteluvuorojen varauslista oli täynnä useiksi päiviksi eteenpäin. ”Seitsemät kuulokkeet, noin 70 lasta jonossa. Poppia, rockia, lastenlauluja. Seitsemän vekaraa istuu punaiset kuulokkeet päässä pyöreän pöydän ympärillä. Pienemmät lukevat samalla Aku Ankkaa ja Nakkea, isommat levykotelon takakannta tai kirjaa.” Näin uutisoi Keski-suomalainen 18.9.1972 ilmestyneessä lehdessä Kortepohjan kirjaston musiikin kuuntelumahdollisuudesta.

Uutiskynnys ylittyi myös heinäkuussa 1973, kun televisiossa esitettiin Kirsti Chydeniuksen suunnittelema ja ohjaama puoli tuntia kestänyt Hupsista-lastenohjelma. Ohjelmassa seurattiin Kortepohjan kirjastossa järjestettyä, Tuija Oksasen vetämää lastentapahtumaa, jossa kuultiin satu, esitettiin lasten tuottama nukketeatteriohjelma, ja oli mukana liikuntaa ja tanssiakin. Jukka Kajava kirjoitti Helsingin Sanomiin 20.7.1973 myönteisen arvostelun ohjelmasta: ”Aika notkeasti myös kamera seuraili Kortepohjan kirjastotapahtumaa, vältti turhia poseerauksia, tavoitti lapsiryhmän silloin, kun se temputtomimmin ja vapautuneimmin osallistui sopivan kevyellä kädellä ohjailtuun toimintaan. Toivottavasti mahdollisimman moni kirjastoihminen sai viitteitä omaa lastentapahtumaa ja ennen muuta jatkuvaa vastaavaa toimintaa varten.”

Hyväksi koetut satutunti- ja lastentapahtumaperinteet jatkuivat 1970-luvun jälkeenkin. Nykyisin syksyisin ja keväisin on lastenteatteriesityksiä, ja Elävän joulukalenterin esitykset ovat ilahduttaneet ennen joulua. Näitä tapahtumia koordinoi keskitetysti pääkirjaston lastenosasto, ja esiintyjät tulevat kirjaston ulkopuolelta. Lastenkirjastotyöhön ja käyttäjäkoulutuk-

seen on panostettu. Kaupunginkirjastossa otettiin käyttöön lasten luku-diplomilistat, joita myös Kortepohjan koululaiset ovat olleet innokkaasti suorittamassa. Lukudiplomi-hankkeesta on tullut erittäin hyvää palautetta niin opettajilta kuin vanhemmiltakin.

Uutena kävijäryhmänä ovat aloittaneet vuonna 2007 atk-seniorit, ”Kortepohjan atk-nörtit”, jotka kokoontuvat joka maanantai tutoreidensa johdolla kirjastoon. Maanantaiamuisin kirjastossa kohtaavatkin pienet satutuntilaiset, atk-seniorit ja vielä koululaiset luokkakäynnillään, limittäin ja lomittain, kaikki sulassa sovussa.

Säästöjä ja muutoksia

Lamavuodet 1990-luvulla näkyivät myös Kortepohjan kirjastossa. Kirjasto oli ollut tähän saakka auki myös lauantaisin, mutta syksyllä 1992 kirjastotoimeen kohdistuneet säästötoimet pakottivat luopumaan lähikirjastojen lauantaiaukioloista. Muutoin aukioloajat ovat pysyneet pieniä muutoksia lukuun ottamatta varsin samoina vuosikymmenestä toiseen. Vuonna 1973 kirjasto oli avoinna talvella 34 tuntia viikossa ja kesällä 25 tuntia viikossa. Vuonna 2011 kirjasto oli avoinna talvella 30 tuntia viikossa ja kesällä 26 tuntia viikossa.

Kypärämäen koululaiset kirjastoretkellä vuonna 2011.

Peruskorjauksen läpikäynyt ja pienkirjastoksi muuttunut Kypärämäen kirjasto siirtyi vuonna 2009 Kortepohjan lähikirjaston alaisuuteen. Osa Kypärämäen koululuokista käykin Kortepohjassa varsinaisessa kirjastonkäytön opetuksessa. Lisäksi kirjastojen henkilöstöresurssit ovat yhteiset.

Alueellista yhteistyötä

Yhteistyö muiden alueen toimijoiden kanssa on nykyään tärkeä osa kirjastotyötä. Useimmiten ryhmät käyvät kirjastossa aukioloaikojen ulkopuolella. Kirjastossa käyvät tätä nykyä Kortepohjan ja Kypärämäen koululaiset ja Haukkarannan koulun oppilaat. Lasten lukutaitoa tuetaan tiiviillä yhteistyöllä koulujen kanssa tarjoamalla oppilaille lukudiplomi- ja pulpettikirjoja sekä kutsumalla luokkia käyttäjäkoulutukseen. Jyväskylän lastentarha sekä Kortepohjan, Kortesuon ja Kartanonkujan päiväkodit ovat olleet aktiivisia kirjastonkäyttäjiä. Päiväkodit ovat saaneet kirjastosta monipuolisen kirjakokoelman käyttöönsä ja heillä on ollut mahdollisuus osallistua myös satutunneille.

Päiväharjun, Kortetuvan, Kotikartanon ja uuden Päivätuvan erityisryhmät ovat päivittäisiä asiakkaita. Yhteistyö on antoisaa puolin ja toisin. Osa erityisryhmäläisistä voi asioida itsenäisesti kirjastossa, mikä tuo tärkeän lisän heidän päiväohjelmaansa. Kirjaston asiakkaat ovat puolestaan voineet nauttia useista erityisryhmien tekemistä taidenäyttelyistä, jotka ovat olleet esillä kirjastossa. Akseli ja Elina -kodissa on siirtokokoelmallinen kirjoja, ja Torppiksen iltapäiväkerho on myös tärkeä yhteistyökumppani.

Kortepohjan Asukkaat ry ja kortepohjalaiset ovat olleet aina vahvasti kirjaston tukena, kun lähikirjaston asema on ollut vaakalaudalla. Viimeksi kesällä 2010 Kortepohjan Asukkaat ry:n avaamaan adressiin kertyi yli 3000 nimeä lähikirjaston säilymisen puolesta.

Tilat muutoksessa

Uusi kirjasto tuli pitkään toimeen ilman suurempia ehostuksia, mutta kokolattiamatto tuli kuitenkin tiensä päähän loppuvuodesta 1989. Lattiaremontin vuoksi kirjasto oli suljettuna kuukauden ajan. Tietokoneiden lisääntyttyä myös entinen palvelutiski jäi auttamatta pieneksi, ja uusi tiski sekä asiakkaiden tietokonepöydät saatiin Pikval Oy:n toimittamana talvella 2002.

*Lainaustiski vuonna
1992 ja 2012.*

*Uppouudet hyllyt
kesällä 2010.*

Pitkään odotettu hyllyremontti toteutui kesällä 2010. Hyllyt toimitti Fratelli Grupi OÜ. Samalla kertaa uusiutui myös entisen käsikirjaston ilme, ja tilasta saatiin huomattavasti viihtyisämpi lehtienlukutila. Hauska yhteensattuma oli, että suunnitelman laati Jussi Kantonen, Kortepohjan kirjaston suunnitelleen Erkki Kantosen poika. Myös virkailijoiden työtila kalustettiin uudestaan. Aikaa myöten on siis uusittu lähes kaikki kalusteet, ja entinen oranssinsävyinen kirjasto on muuttunut sinisävyiseksi. Kaiken aikaa on kuitenkin ollut päämääränä säilyttää kirjaston avaruus ja väljyys sekä taata esteetön kulku myös lastenvaunuja ja pyörätuolia käyttäville.

Kirjaston seinänaapurina alusta alkaen ollut neuvola lakkautettiin vuonna 2006 neuvolatoimintojen keskittyessä keskustan ja Kyllön terveysasemille. Päiväkoti laajensi toimintansa neuvolan tiloihin, joten lasten jalkojen töminää seinän takaa kuuluu onneksi edelleen.

Pahvikortista kosketusnäyttöön

Kirjaston avajaisvuonna lainaustoiminta hoidettiin detroit-järjestelmällä, jossa lainat kirjattiin käsin erillisille korteille. Tämä osoittautui kuitenkin hyvin pian työlääksi suhteessa kasvaviin lainaus- ja palautusmääriin, ja seuraavaksi käyttöön otettiin valokuvausjärjestelmä, kameralainaus. Vielä tuolloin työvälineiksi riittivät useimmiten kynä, taskulaskin, kirjoituskone ja kortistolaatikat, mutta ajat olivat muuttumassa.

1980- ja 1990-lukujen toimintaan vaikutti siirtyminen atk-pohjaiseen järjestelmään. Se vaati keskittymistä kokoelmatyöhön, aineistojen rekisteriin viemiseen ja tarroittamiseen. Tulevaa ennakoiden asiakkaille tehtiin uusia atk-kortteja kesästä 1991 lähtien, ja lopullisesti keltaisista pahvikorteista voitiin luopua atk-lainauksen alettua joulukuussa 1992.

2000-luvulle tultaessa ja itsepalvelutoimintojen lisääntyessä Kortepohjan kirjasto sai ensimmäisen Extra-lainausautomaatin kesällä 2009. Lainaus-toiminnan ehkä tähän mennessä suurin muutos koettiin kuitenkin vuoden alussa 2010, kun käyttöön otettiin kaksi lainaus- ja palautusautomaattia. Itsepalveluautomaatit on otettu hyvin vastaan ja niiden käyttöaste on korkea.

Ensimmäinen asiakaskäyttöön tarkoitettu tietokone, jossa oli internet-yhteys ja cd-rom-levyjen käyttömahdollisuus, saatiin alkuvuodesta 1996. Tällä hetkellä asiakkaiden käytössä on kolme internet-yhteydellä ja Office-ohjelmilla varustettua tietokonetta ja kaksi aineistohakukonetta. Asiakkaiden lainattavissa on myös kannettava tietokone, jota voi käyttää kirjaston tiloissa. WLAN, langaton lähiverkko, saatiin asiakkaiden käyttöön vuonna 2009. Asiakastietokoneiden varausjärjestelmä Ebooking otettiin käyttöön heinäkuussa 2010.

Kirjastolla on ollut jo pitkään omat nettisivut, ja Facebook-sivut avattiin keväällä 2010. Nettisivut ja Facebook-sivut ovat toimineet hyvänä ja nopeana tiedotuskanavana varsinkin kirjaston ajankohtaisista tapahtumista tiedotettaessa.

Henkilökunta

Kirjaston ensimmäinen johtaja oli Sinikka Heinonen vuodesta 1972 aina kevääseen 1980 saakka. Yhdessä kirjastonhoitajaksi valitun Tuija Oksasen kanssa he pyrittivät kasvavaa kirjastoa pitkän aikaa kahdestaan, kunnes kirjastoon saatiin vakituinen kirjastovirkailija Anu Pesola. Sinikka Heinonen on kuvannut Kortepohjan aikaansa tapahtumarikkaaksi ja värikkääksi. Henkilökunta sai olla luomassa uutta kirjastoa uudessa lähiössä. 1970-luku oli muutoinkin aktiivisen osallistumisen aikaa, mikä heijastui myös kirjastotoimintaan.

Kesällä 1980 kirjaston johtajana aloitti Väinö Mäenpää, jonka useat muistavat tuttavallisemmin Väiskinä. Väinö Mäenpään aikaa leimasi atk:n tuleminen kirjastoon. 1980-luvulla henkilökunnan määrä vakiintui neljään työntekijään: kirjastonjohtajaan, kirjastonhoitajaan ja kahteen kirjastovirkailijaan. 1990-luvun lopulla kirjastonhoitajan toimi vaihtui kirjastovirkailijaksi, ja siitä lähtien kirjastossa on ollut työntekijöinä kirjastonjohtaja sekä kolme kirjastovirkailijaa.

Kirjaston kolmas ja nykyinen johtaja Raili Palander aloitti työnsä keväällä 2003. Hänen aikanaan on aloitettu järjestelmällinen kouluyhteistyö, tiivistetty alueellista yhteistyötä sekä jatkettu kirjastotilojen uudistamista. Railin ponnistelut eivät ole olleet turhia, sillä jo nyt on voitu nähdä luokkakäyntien lisääntyminen sekä asiakkaiden ja erityisesti henkilökunnan pitkään odottama hyllyremontti, joka toteutettiin kesällä 2010.

Kun Kypärämäen pienkirjasto siirtyi Kortepohjan kirjaston alaisuuteen vuonna 2009, merkitsi se virkailijavähennystä Kortepohjan kirjastolle. Nykyisin yksi Kortepohjan kirjastovirkailijoista työskentelee kolme päivää viikossa Kypärämäessä ja kaksi päivää Kortepohjassa.

Kirjastovirkailijoina on ollut sekä pitkäaikaisia kirjastovirkailijoita että lyhyempiä jaksoja tehneitä. Lisäksi on ollut useita harjoittelijoita.

Lähikirjastotyöstä

Kaikesta toiminnasta ja tapahtumista huolimatta kirjastotyö koostuu suurimmaksi osaksi tavallisesta kirjastoarjesta: asiakas- ja tietopalvelutyöstä, lainaus- ja palautustoiminnoista sekä kokoelmatyöstä. Siinä sivussa on myös monet lasten naarmut laastaroitu, hoidettu opiskelijan viherkasvia joululoman aikana, neuvottu kännykän käyttöä. Kirjastomme on niin suosittu, että paikalliset oravat ja linnutkin haluavat sitä kesäisin käyttää. Monenlaisia eläimiä on tavalla tai toisella hätistelty takaisin ulkotiloihin. Joskus olemme joutuneet hätistelemään myös kirjaston katolla juoksevia asiakkaita. Tämä nähtävästi jonkinlaiseksi perinteeksi muodostunut harastus kortepohjalaisten lasten keskuudessa ei kuitenkaan kirjastolaisten mielestä ole suotavaa. Mutta entäpä sitten, kun asiakas tulee hakemaan suudelmaa? Tietenkin sekin on annettu, olihan kyseessä asiakkaan vieraana Tommy Tabermannin teos Suudelma. Tätä kaikkeahan se lähikirjastotyö on.

Asiakaspalvelua kesällä 2009.

Lähikirjaston nykypäivää

Raili Palander

Tätä historiikkia kirjoitettaessa vuonna 2012 kirjaston toimintaa leimavat vähenevät resurssit. Sekä aineistoa että henkilöstön määrää joudutaan sopeuttamaan kaupungin talouden tilaan, mikä merkitsee haastetta ja uutta ajattelua myös lähikirjaston palveluihin. Toisaalta innovaatioille on nyt käyttöä, ja onneksi automatisointi helpottaa aikaa vieviä rutiinitöitä sekä antaa henkilökunnalle aikaa haastavampaan asiakaspalveluun. Kaikkea asiointia muuttava internet tarjoaa kilpailevia ja täydentäviä tiedonhakutapoja, vuorovaikutteisuutta sekä uuden mahdollisuuden rakentaa verkkokirjastopalveluja. Samalla lähikirjasto joutuu entistä enemmän kilpailemaan asiakkaidensa huomiosta. Lähikirjaston vahvuus on kuitenkin se, että asiakkaat haluavat edelleenkin henkilökunnan neuvontaa, asiantuntemusta ja läsnäoloa myös kirjastossa. Nykyisin kirjaston kokoelmia avataan lukuisilla näyttelyillä, joissa tuodaan esille monipuolista tarjontaa ja kirjaston merkitystä ihmiskunnan muistina. Lisäksi kaupunginkirjaston laadukkaat ja vuorovaikutukselliset verkkopalvelut tarjoavat myös kortepohjalaisille mahdollisuuden käyttää kirjastoa lähes ympäri vuorokauden.

Resurssien vähenemisestä huolimatta Kortepohjan kirjasto pystyy kuitenkin vielä toistaiseksi tarjoamaan laajan ja uusiutuvan aineistokoelman. Väheneviä hankintaresursseja korvaa vuonna 2009 perustettu kelluva kokoelma, joka tarjoaa vaihtelevaa aineistoa. Koko kaupunginkirjaston kokoelmiin hankittu aineisto viipyy Kortepohjan kirjastossa sen aikaa kuin se kiinnostaa asiakkaita, ja näin asiakkaalla on mahdollisuus tehdä yllättäviäkin löytöjä lähikirjastossaan. Tavoitteena on ruokkia kaikenikäisten lukutottumuksia, mielikuvitusta ja tiedonhalua, mikä on aina ollut kirjaston tehtävä. Omassa kokoelmassaan Kortepohjan kirjasto keskittyy laadukkaaseen kaunokirjallisuuden, ajankohtaisen tietokirjallisuuden, kurssikirjojen sekä monipuolisen lastenkirjallisuuden tarjoamiseen.

Aineiston tuoreuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Laaja lehtivalikoima on edelleenkin Kortepohjan kirjaston tavaramerkki, ja nykyiset tilat antavat asiakkaille hyvän mahdollisuuden tutustua lehtivalikoimaan.

Läheinen Kortepohjan ylioppilaskylä tuo asiakaskuntaan kiinnostavaa vaihtelua, ja kirjastossa käykin asiakkaita maailman joka kolkalta. Opiskelijat arvostavat lähellä olevaa olohuonettaan, mutta lähikirjaston haaste on tehdä itsensä ensin heille tutuksi. Vuonna 2010 tehdyssä hyllyremontissa pystyttiin kirjastoon järjestämään entistä enemmän tilaa opiskelulle, viihtymiselle, asiakkaiden työskentelylle ja myös hiljaisuudelle. Kulttuurien välinen vuorovaikutus on Kortepohjan kirjaston arkea, ja tärkeimmät opasteet ovat myös englanniksi kansainvälisen asiakaskunnan tarpeita ajatellen.

Yhteisöllisyys on ajankohtainen yhteiskunnan muotisana. Kortepohjan kirjasto tukee 40 vuoden kokemuksella omaa yhteisöään järjestämällä tapahtumia, tarjoamalla tiloja vertaistoimintaan sekä osallistumalla alueen toimijoiden yhteistyöhankkeisiin. Vuosikymmenten aikana tapahtumien ylenpalttinen tarjonta on maltillistunut useista, ei vähiten taloudellisista syistä, mutta Kortepohjan kirjasto on edelleen elävä ja vilkkaasti toimiva yhteistyökumppani omassa lähiössään. Samoin kuin kirjaston alkuaikoina, Kortepohja on nytkin nostokurkien kirjoma rakennustyömaa, johon nousee uusia taloja senioreille, lapsiperheille sekä opiskelijoille.

Tilastot

Vuosi	Lainaus	Lainajat	Kirjakokoelma
1972	87120	2960	10496
1973	117205	3574	13640
1974	140002	4161	16604
1975	155313	4623	19563
1978	171365	4716	25760
1980	147498	3808	28461
1985	133807	3076	38969
1990	108636	2299	42479
1995	137691	2300	44184
2000	151376	2676	41257
2005	151535	3063	36373
2010	158174	2827	n. 33400*

* Kelluvan kokoelman vuoksi tämä luku on suuntaa antava.

LÄHTEET

Alanen, Marika: Lukemisen iloa jo toistasataa vuotta – Jyväskylän kaupunginkirjaston historiaa vuodesta 1860, 2008.

Helsingin Sanomat 20.7.1973.

Jyväskylän kaupunginkirjaston toimintakertomukset vuosilta 1969–2010.

Jyväskylän kirja. Katsauksia kaupunkielämän vaiheisiin 1940-luvulta 1990-luvulle, 1997.

Kaskinen, Piia: Pirunmaa pellon reunalla. Kortepohjan tarina, 2002.

Keskisuomalainen 1970–2006.

Raippalinna, Päivimarjut: Sinistä, vihreää, keltaista. Taiteilijamuotokuva Erkki Santasesta, 1984.

Viikki, Markku: Sunnuntaikahveja ja asukasdemokratiaa. Kortepohjan ylioppilaskylä 1968–1988, 2008.

Haastattelut:

Sinikka Heinonen, sähköpostiviesti 14.8.2011

Tuija Änkilä Fridh (ent. Oksanen), sähköpostiviesti 29.8.2011

Kuvat

Etukannen kuva: Tommi Kolehmainen

Takakannen kuva: Marianna Tiensuu

s. 2, 3, 4, 5, 7 kuvat: Kortepohjan kirjasto

s. 9, 16 kuvaaja: Hannele Niemelä

s. 11 kuvaaja: Riitta Piesala

s. 12 kuvaaja: Tommi Kolehmainen

Taitto: Matti Myllymäki

”Talo ilman kirjoja on kuin huone ilman ikkunaa.”

- *Horace Mann*